

## Lieshout.

26/30 Jan. 1900 A n° 5, 1<sup>ste</sup> Afd. 1<sup>ste</sup> Bureau. Veldwacht.

Tegen het verbod van den burgemeester van Lieshout in was de gemeenteveldwachter Couwenberg agent eener levensverzekering maatschappij. - Op uitdrukkelijk verzoek van den burgemeester heb ik dien veldwachter niet ontslagen.

Den 24<sup>sten</sup> Augustus 1897 bezocht ik deze gemeente; ik reed van Helmond over Rissel en Larle naar Beek, van daar over den kanaaldijk naar Donk, vervolgens naar Lieshout, en eindelijk vandaar over Stiphout naar Helmond terug.

Even voor de kom van Lieshout vond ik de harmonie onder het hoofd der school; deze geleidde mij naar het stadhuis. Daar vond ik B. en W., met wie ik geruimen tijd zat te praten. -

Op mijne audientie verschenen de pastoor met diens kapelaan en het bovengenoemde schoolhoofd. -

Daarna kwamen de wedhouders weer binnen en bleef ik met hen en met den burgemeester nog wat praten.

Heel veel bijzonders hoorde ik niet van hen, behalve dat de gemeente eene quaestie had met den eigenaar van het heerlijk jachtrecht; ik raadde hen aan, om van dien eigenaar het recht aan te koopen, omdat er in Lieshout niemand was, die aan de gemeente het recht zou betwisten, wanneer deze eens in het bezit van het recht zou zijn. Dit scheen mij voor de gemeente veiliger, dan de kans van eene onzekere procedure. - Of zij naar mijn raad zullen luisteren??

De burgemeester, een zwager van den burgemeester van Abbeho, maakte op mij geen bijzonder aangenaam indruk. - Hij wilde mij absoluut mede naar zijn huis hebben, om een glas wijn te drinken. Ik bedankte echter voor die eer. -

De harmonie deed mij geen uitgeleide; ik liet haast nog een stukje spelen, terwijl ik in mijn rijtuig zat, waarna ik afscheid nam van de menschen, en naar Stiphout reed. - - -

## Lieshout.

De administratie laat nog al wat te wenschen over: de boeking van den hoofdelijken omslag, de vergoeringsrechten, de hondenbelasting, de schoolgelden, de weigelden, de permissien voor het steken van plaggen, het halen van heide en strooisel en de ontvangsten wegens het verkoopen van scheltnaf werden alle collectief geboekt, zonder voorafgaande notieering in een gezegeld journaal van ontvangst van de speciale betalingen.

De witte raden in de akten van den burgerlijken stand waren niet aangevuld; de inkwartieringslijsten, sinds 1893 niet bezien.

Er was geen register van aanvragen en beslissingen volgens de hinderwet; evenmin een register van localiteiten, waarin sterke drank in het klein wordt verkocht.

De politieverordening dagteekent van 1886.

Er is geen alphabetische klapper op het naar de volgnummers der huizen ingericht register.

Den 2 Mei 1902 kwam ik weer in de gemeente. Ik reed van Zlemond naar Siphout, van daar naar Hieshout, en toen over stuurde en Nintel naar Zlemond terug.

B. en W. vertelden mij dat zij hard verlangden naar het kanaal Tilburg-Amers; meststoffen, steenhaken, pannen, stenen enz. enz. zijn dan goedkoop en beter te bekomen.

Wel meer schijnt in Hieshout zeer laag te staan; B. en W. beverden, dat van de 16 huwelijken, in 1901 volbraken, er niet één was, dat gesloten moest worden. Toen Pastoor Branten (een 48 jarig eerwaardig grijsaard) met zijn kapelaan bij mij op dien dienste kwamen, en ik daarnaar vroeg, bevestigde de kapelaan, dat in de 7 jaren, welke hij in Hieshout doorbracht, er niet één gedwongen huwelijkt was geweest.

Er worden nog al veel huwelijken in Hieshout volbraken, vooral tussen de burgers, nl. de arbeiders op de fabrieken; meisjes worden en vrouwen worden op de beide fabrieken van Hieshout niet toegelaten. —) Onder den boerenstand wordt niet zoo druk getrouwd, haerwel het toch ook daar

## Lieshout.

eene uitbouding is, alse er een huishouden gevormd wordt door te samen wonende broeders en zusters.

Om deze gevolgen wille ontvaardde ik het geld op hypotheek geven van inwoners van Hieshout.

De gemeente heeft vele eigendommen, ± 700 kl. A.; jaarlijks voortmen 500 Canada bomen; verder veel elken schakhout. Kleh gemeentebroek is ± 50 kl. A. groot. Masthasselen werden in de laatste jaren niet meer aangelegd.

Spens- en veelshkundige hulp wordt verleend door Dr. Timmer uit Beek en Donk; men is over hem zeer tevreden.

Biermans, reeds te Zlemond, is reeds van de gemeente. Hij geniet als zoodanig een tractement van f 14.50, maar zijn diensten worden afzonderlijk beloond.

Bernaede wordt er in Hieshout niet geleed. De Pastoor heeft fondsen, om daeruit brood te bedelen. Meer dan 12 brooden kan hij nooit lenijf raken, haerwel hij eran rieder geeft, die zich aanmeldt.

Op de houtzagerij van de <sup>Frans</sup> ~~Frans~~ Merckelbach verdienen de ± 30 werklieden gemiddeld een weekloon van f 6.— op de smederij van Kusters verdienen de ± 12 werklieden gemiddeld f 4.50 6 weel.

Den 13 April 1905 kwam ik weer in de gemeente. Van uit Zlemond bezocht ik eerst Beek en Donk, toen Hieshout en eindelijk stuurde Nintel, van waar ik naar Zlemond terug reed.

Oude Pastoor Branten is overleden; zijn neef, pastoor Branten van St. Elchielogestel, kwam in zijn plaats te Hieshout; hij verwaerdigde zich niet mij zijne opwachting te komen maken.

Bij de benoeming van den tegenwoordigen burgemeester beloofden de raadsleden van Hieshout mij, dat zij geen slechts een gediplomeerd gemeente-secretaris zouden benoemen; het zijt en zijt dat ~~het~~ een van de twee aspiranten uit Hieshout het diploma zal gekraald hebben, woclt het secretariaat waargenomen door Stijffens, den secretaris van Beek en Donk. Verdijk beklagde zich later bij mij, dat Stijffens zoo'n norsch en ongeschikt mensch was.

De burgemeester schijnt het met zijn raad goed te kunnen

## Lieshout.

vinden; ook met de welhouder. Maar ik geloof, dat de heele familie samen erg zuinig is.

Door den Waad werden drie woningen onbewoonbaar verklaard; een werd afgebroken en staat nog ledig; de twee anderen werden verbouwd. — Om de moeilijkheden, <sup>die</sup> bij het onbewoonbaar verklaren ondervonden, te vermijden, gaact men daartoe thans niet meer zoo gemakkelijk over, maar beweelt men liever herstellingen; daaraan wordt tot heden gereedelijk voldaan.

B. en W. aangeraden om een uitgewerkten staat der gemeente eigendommen op te maken, waarin uitvoerig en nauwkeurig alle mogelijke bijzonderheden betreffende cultuur en exploitatie worden beschreven.

De gemeente heeft hare procedure in zake het heerlijk jachtrecht gewonnen, zoo dat het heerlijk jachtrecht nu voor goed verloren is. De boeren stonden nu het jaalrecht op hunne gronden aan de gemeente af; deze verpachtte het, en maakt per jaar f 515 voor ± 2900 hl. A.

B. en W. sterk aangeraden, het onderhoud der waterleidingsdingen in éene hand te brengen en ten laste der gemeente te nemen. Bij het uitgestrekte gemeentelijk bezit kunnen de meerdere kosten ten laste der gemeente niet beduidend zijn.

Op de algemeene begraafplaats worden de lijken der leemboos aangegeven (lees: niet gedoopte) kinderen begraven; in 1903 werden er twee daar begraven.

Het liefdehuis wordt bediend door zusters van schijndel, in den bouw van het gesticht draagt de gemeente f 4000. — Bij onder voorwaarde, dat arme lieden bij een verpachting van f 100 's jaars zouden verpleegd worden, en dat ook lijders aan besmettelijke en andere ziekten daarin ter verpleging zouden worden opgenomen.

De commissie tot winding van schoolverruim heeft nog al druk werk met aanmerkingen; in 1904 een proces verbabel.

Het schijnt den industrieelen in Lieshout goed te gaan; merkbaar maakt vooral veel weenen stalen; hij heeft het zoo druk, dat hij niet behoeft te laten reizen: de bestellingen vloeien hem van zelve toe.

Ook vusters heeft het druk. Hij maakt dorschmachines, wammolen, hakselmachines, plooijen enz.

## Lieshout.

Het raadslid de Winkel moet een drukke brauwerij hebben.

Wen 26 Mei 1904 kwam ik weer in Lieshout; van uit Helmond ging ik er heen; ik ging vervolgens naar Bavel Risdal en eindelijk naar Siphout, van waar ik naar den Wasch terug keerde.

Men heeft eenige verbeteringen aangebracht in de kasstroom op de secretarie; het kan echter nog beter; de burgemeester zal er voor zorgen.

Een landmeter doet thans opmetingen voor het kanaal Tilburg - Amer; men klaagt zeer, dat men geen goede communicatie zal behouden, door dat de bruggen niet ter rechte plaats komen, of veel te gering in aantal zijn.

Er is thans een staat omtrent de exploitatie der gemeentelijke bezittingen, maar veel te sabbere aangelegd en bijgehouden; aan B. en W. het met vanden staat nader uitklaard; men zal nu uitvoeriger aanbevelingen maken.

De canada's blijven redelijk goed graain; men zal er ± 5000 hebben; de meest zijn na 25 jr houbaare en hebben dan een waarde van ± f 6. — Op enkele plaatsen, vooral ter plaatse waar vroeger een steinoven stond, en dus veel leem verwerkt werd, graaien de canada's buitengewoon goed; daar zijn er na 25 jr soms wel f 25. — per stuk waard.

Het elken schaarkhout groeit niet zoo bijzonder; het wordt om de 5 jaren gehakt, en kan dan ± f 100 de hl. f. gelden.

Aan B. en W. geaden, om zich tot het staats boschbeheer te wenden in verband met den aanleg van mast; men heeft daar blijkbaar nog een heilige vrees voor.

Door dat er bij de verpachting geen concurrentie was, terwijl er bovendien in Lieshout sterk gestroopt wordt, brengt de jaekt veel minder op dan vroeger: f 315. —

Zlaenvel men het vervelend vindt, dat de gemeente daardoor tot bebrekkelijk hooge uitgaven gedwongen wordt, acht men het toch zeer goed, dat het onderhoud der waterleidingen in éene hand gebracht werd en aan de gemeente werd opgedragen.

## Lieshout.

Den 28 maart 1913 kwam ik weer in de gemeente  
Dierdorp bezoekt ik per auto van uit Helmond  
succesvol de Leende, Nuenen en Lieshout. —

Over het algemeen zijn de woningkaestanden in Lieshout goed. Er zijn er ook enkele katten, welke men niet kan onbewoonbaar verklaren, omdat er dan geen onderdak zou zijn voor de bewoners. — Bauw. plannen voor nieuwe woningen worden gecontroleerd door Persoonlijks Commissie te Boschel; tijdens den bouw komen Janmaer of Jhr van Rijkersvoors (leden van de Persoonlijks Commissie) gewoonlijk inspecteren en controleren.

Gemeente liet door Heide 11 Nij 63 H. A. Broekgrond tot natuurwilde aanleggen, en heeft nog 8 H. A. geplaatst voor gelijk doel; de grond is er bijzonder geschikt voor; de exploitatie valt hard mede; men maakte van enkele stukken 23%. — Ook voor 1913 zijn de gronden bijzonder duur verkocht om in te scharen; f 29 à f 30 per meischeer. —

Vooral wanneer Wilhelminahanaal komt, heeft Lieshout nog vele gronden, rechts en links van het kanaal, die bijzonder geschikt zijn voor natuurwilde; vele ook voor bosch; — sterke geadviseerd, zich voor bosexploitatie in verbinding te stellen met Staatsboschbeheer. —

De staat van exploitatie van gemeentelijke bezittingen is niet uitwaerig genaeg; ik hoop, dat men dien nu overeenkomstig mijn aandruiding zal inrichten.

Gemeente dochter is de heer Tijnemans uit Beek; men is over hem zeer bereed.

Bierman uit Helmond keert uit nood geslacht we:

Groote klachten over bestelaars uit Helmond; zelfs met een verordening op het venten zijn zij niet te keeren.

Er wordt geen armoede in Lieshout geleden; er zijn open armen; de plaatselijke industrie werkt te dien opzichte zeer gunstig; op de staalfabriek van Merckelbach, de machinale klompfabriek van Gebrs Kesters, de fabriek

## Lieshout.

van landbouwwerktuigen van Gebrs Kesters, en de fabriek van gebreide ondergoedten van v. Brunschak wordt een goed stuk brood verdiend.

Van wege den Waerbond wordt een landbouwcursus opgeven; de stoomzuivelfabriek werkt gunstig; men mest nog kalveren, maar uitsluitend met moermelk.

Gemeente blijft nog steeds Canada's aanplanten, en heeft berein, om daarmee nog jarenlang voort te gaan.

Het elzenschaarhout is niet veel waard; het beschikbare valt niet mede; daardoor zijn de prijzen, die betaald worden, niet hoog.

Gemeente blijft het jachtrecht verhuuren; echter uitsluitend op gronden van gemeente; de boeren stellen hunne gronden niet meer ter beschikking van gemeente, maar verhuuren hun jachtrecht liever zelf; meestal tegen f 0.50 de H. A., of wel tegen f 0.50 per kae. —

Den 29 Juli 1918 bezoekt ik per auto de gemeente Siempde, St Oedevrede en Lieshout.

De gemeente Lieshout begon in 1905 met het in cultuur brengen van 74 H. A. Broekgrond, met het gunstig resultaat, dat daarvoor tot nu toe f 247.000 werd ten koste gelegd, terwijl tot de totale opbrengst ruim f 34.000 bebroeg, en de gemeente daarvan nu een zeer waardevol bezit heeft. —

De Canada's groeien vrij goed; men heeft er ± 6000; in ± 30 jr zijn zij uitbreikbaar. —

Het elzen-schaarhout draait niet best; de grond is te nat.

Nog meer eens het belang van de gemeente te politon voor bebosching van de heilige daarvoor geschikte gronden de hulp van het Staatsboschbeheer in te roepen. — Men vaelt er niet veel voor, en wil liever gebruik maken van de Zwalsche landwambetering 11 Nij.

De industrie gaat heel goed; de arbeiders verdienen 22 tot 25 cent per uur; men trad niet toe tot het Werkloosheidsbesluit 1917 omdat de in.

## Sieshout.

distrikten geene werkloosheid voorsien.  
Het gaat den groeten boeren redelijk goed; den  
kleinen boeren slecht; het gehal kweek in de op-  
munte, vergeleken met ook 4 jr is met 25% ver-  
mindert.

De aanleg van het Wilhelmina kanaal bracht  
± 300 veehoede werklui in de gemeente; des zats  
sterops en 3 Zondags konnen Marechaussee de  
plaatselijke politie versterken; behoudens een geval  
kwamen er geene ernstige rustverstoringen voor.

Den 20 Mei 1922 bezocht ik van uit IJelmond Sies  
hout en Stiphout.

Door het vertrek van de <sup>laarste</sup> koolbewoners van het Wilhelmina  
kanaal ging het zielental eenigzins zins terug.  
Voor volkshuisvesting behoeftte gemeente niets te doen;  
met Rijkspremie werden 13 woningen gesticht. waar-  
van 7 boerderijen.

Bij gelegenheid eener staking (April 1920) op de fabriek  
van Merkelbach lijk. bevoegdehester een verordening ex-  
art 187 lpenut tegen samsenschalingen afleondigen.

De reuten op de fabriek werden ingegobid; heb had al een  
dag of acht gemeenter, voor versterking van politie kwamen  
hede rijksveldwachters, die een week of drie in gemeente bleven.  
De gemeente veldwachter was juist overleden.

Alles samen kostte de distributie f4000. —

Er wordt in Sieshout geen sterken drank gedronken;  
3 vergunningen, per week er 4 magen zijn.

Gemeentelijke bezit. Het Staatsbosbeheer is juist <sup>door</sup> ~~met~~  
Sieshout gecontracteerd over het beboschen van 200 hl. A.

Eene boekderij zal gesticht worden met Staats steun: f400  
per hl. A. + f1000 per hl. A. voor het gebouw.

De boekhouding van het gemeentelijke bezit is goed  
bijgehouden tot 1920. Zoodra de gemeente rekening  
1920 vastgesteld is, worden de cijfers uit die rekening  
overgenomen in de eigen boekhouding van het grond  
besit. Door een dochter van den burgemeester (diploma  
Mercurius) wordt die zaak in orde gehouden.

## Sieshout.

Aanlegplaats aan Wilhelmina kanaal kostte f11.000.  
Men heeft daarvan veel voordeel.

Distributie met electriciteit is zoo goed als gereed; zal ±  
f13.000 kosten. Het werd onder leiding van de Buren  
gebouwd.

Er wordt gemiddelde gekoren; bij een broodbedekking  
wordt brood plus 4 à 5 brooden gehaald.

De plaatselijke industrie gaat vrij goed; de klompen  
makers hebben het zacht hard te verantwoorden.

Een werkloos; zij worden door gemeente in de out-  
gunningen te werk gesteld tegen een loon van f1.75  
tot f2. — Het werk is niet erg loonend, omdat voor  
hen werk moet gezocht worden.

Finantiën zijn in goede staat; de laager onderwijs wet  
1920 legh aan gemeente geen zware lasten op; alleen de  
exploitatie van de meisjes school in het liefdehuis.

Den 23 Juni 1920 bezocht ik Sieshout en Stiphout.  
Er zijn partijschappen in Sieshout; dat komt vooral  
door dat de industrieel Merkelbach de autoriteit van  
de kiesvereniging niet erkent, en bij gemeenteraads  
verkiezingen niet op lijst wil komt tegen die van de  
kiesvereniging in. Daardoor ligt Merkelbach over  
hoop met v. st. Wiel, hoofd der school en secretaris  
van de kiesvereniging. Ten slotte komen alle  
maatschappeden en alle partijschappen in de gemeente  
dusert voort. — Wanneer Merkelbach er toe  
kan besluiten, lid van de kiesvereniging te worden  
en zich aan de uitspraak van die vereeniging  
te onderwerpen, dan zouden er geene plaatselijke  
ruzie's zijn.

Gemeente is bereaden over het Staatsbosbeheer; de  
aangelegde bosschen groeien goed. Er komen echter  
weat veel konijnen. Jeregens hiet Kijnegen is pach-  
ter van de jacht; hij deed de pacht over aan Swin-  
kels. Over 2 jaar loopt de pacht af. — Geraaden, om  
bij de nieuwe verpachting vooral te letten op de ko-  
nijnen, des noods niet te verpachten en zelf de konijnen

## Lieshout.

Kort te houden.

De boekhouding van het gemeentelijk bezit wordt thans door den burgemeester zelf gevoerd en nauw bijgehouden.

Er zijn in Lieshout nog al klampmakers; het gaat hen heel slecht. Het is te hopen, dat zij door een klampmeester Baskens afdoende geholpen worden.

Er wordt nog al waterschade geleden; vooral in Achterbosch; om den toestand te verbeteren, zou het water eigenlijk moeten worden afgevoerd naar de Wemmel.